

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia 2013 r.

w sprawie szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego

Na podstawie art. 186⁶ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego składa się pracodawcy w formie pisemnej na dwa tygodnie przed rozpoczęciem okresu, w którym zamierza się korzystać z tego urlopu.

§ 2. 1. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego zawiera:

- 1) wskazanie daty rozpoczęcia i zakończenia urlopu wychowawczego;
- 2) wskazanie okresu urlopu wychowawczego, który dotychczas został wykorzystany na dane dziecko;
- 3) określenie liczby części urlopu wychowawczego, z których dotychczas skorzystano na dane dziecko.

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – praca, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 248, poz. 1485).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704, z 2010 r. Nr 105, poz. 655, Nr 135, poz. 912, Nr 182, poz. 1228, Nr 224, poz. 1459, Nr 249, poz. 1655 i Nr 254, poz. 1700, z 2011 r. Nr 36, poz. 181, Nr 63, poz. 322, Nr 80, poz. 432, Nr 144, poz. 855, Nr 149, poz. 887 i Nr 232, poz. 1378, z 2012 r. poz. 908 i 1110 oraz z 2013 r. poz. 2, 675, 896 i 1028.

2. Do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się pisemne oświadczenie drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, nie jest wymagane w razie:

- 1) ograniczenia drugiemu rodzicowi albo pozbawienia drugiego rodzica władzy rodzicielskiej;
- 2) ograniczenia albo zwolnienia z opieki drugiego opiekuna dziecka;
- 3) gdy zachodzą niedające się usunąć przeszkody do uzyskania takiego oświadczenia.

4. W razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 3, do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się:

1) prawomocne orzeczenie sądu o ograniczeniu drugiemu rodzicowi władzy rodzicielskiej albo o pozbawieniu drugiego rodzica władzy rodzicielskiej – w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1;

2) prawomocne orzeczenie sądu o ograniczeniu albo zwolnieniu z opieki drugiego opiekuna dziecka – w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2;

3) dokumenty lub pisemne oświadczenie, potwierdzające, że zachodzą niedające się usunąć przeszkody do uzyskania pisemnego oświadczenia drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku – w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 3.

5. Do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się także:

- 1) pisemne oświadczenie drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o okresie, w którym zamierza on korzystać z urlopu wychowawczego, jeżeli zamiarem rodziców lub opiekunów dziecka jest jednoczesne korzystanie z tego urlopu;
- 2) orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecka, w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, zwanej dalej „Kodeksem pracy”.

§ 3. 1. Rodzic lub opiekun dziecka składający wniosek o urlop wychowawczy w wymiarze 36 miesięcy albo wniosek o kolejną część urlopu wychowawczego w sytuacji, gdy korzystał z poprzednich części tego urlopu, a wymiar urlopu wychowawczego określony we wnioskowanej części oraz okres urlopu dotychczas wykorzystany na dane dziecko obejmuje łącznie 36 miesięcy, zawiera w nim dodatkowo oświadczenie dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 186 § 9 zdanie pierwsze albo § 10 zdanie pierwsze Kodeksu pracy.

2. Do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się:

- 1) akt zgonu drugiego rodzica dziecka – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 9 pkt 1 Kodeksu pracy;
- 2) prawomocne orzeczenie sądu o ubezwłasnowolnieniu drugiego rodzica, dokument potwierdzający niepełnoletność drugiego rodzica, gdy rodzice dziecka nie są małżeństwem, albo prawomocne orzeczenie sądu o ustaleniu ojcostwa, w którym sąd nie przyznał ojcu władzy rodzicielskiej – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 9 pkt 2 Kodeksu pracy;
- 3) prawomocne orzeczenie sądu o pozbawieniu drugiego rodzica władzy rodzicielskiej albo o jej ograniczeniu lub zawieszeniu – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 9 pkt 3 Kodeksu pracy;
- 4) prawomocne orzeczenie sądu o przyznaniu opieki nad dzieckiem jednemu opiekunowi albo o zwolnieniu drugiego opiekuna z opieki – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 10 zdanie pierwsze Kodeksu pracy.

§ 4. 1. Pracodawca udziela urlopu wychowawczego na okres wskazany we wniosku.

2. Jeżeli wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego został złożony bez zachowania terminu, o którym mowa w § 1, urlopu udziela się nie później niż z dniem upływu dwóch tygodni od dnia złożenia tego wniosku.

3. W przypadku złożenia wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego po dokonaniu czynności prawnej zmierzającej do rozwiązania umowy o pracę, urlopu udziela się na okres nie dłuższy niż do dnia rozwiązania umowy o pracę wskutek dokonania tej czynności.

§ 5. Pracownik może wycofać wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego nie później niż na 7 dni przed rozpoczęciem tego urlopu, składając pracodawcy pisemne oświadczenie w tej sprawie.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 2013 r.³⁾

MINISTER

PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

³⁾Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego (Dz. U. Nr 230, poz. 2291), które utraciło moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz. U. poz. 1028).

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 186⁶ Kodeksu pracy, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz. U. poz. 1028), zwaną dalej „ustawą”. Zgodnie z tym upoważnieniem minister właściwy do spraw pracy został zobowiązany do uregulowania w drodze rozporządzenia szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego, w tym formy wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego i terminu złożenia takiego wniosku, biorąc pod uwagę:

- dodatkowe wymagania dotyczące wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego w przypadku ubiegania się o taki urlop na dziecko wymagające osobistej opieki pracownika ze względu na niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności,
- zapewnienie realizacji prawa do nieprzenoszalnej części urlopu wychowawczego, wynikającego z art. 186 § 4 Kodeksu pracy w brzmieniu nadanym ustawą,
- możliwość jednoczesnego korzystania przez rodziców lub opiekunów dziecka z urlopu wychowawczego,
- możliwość skorzystania z 36 miesięcy urlopu wychowawczego przez jednego z rodziców dziecka w sytuacji, gdy drugi rodzic dziecka nie żyje albo drugiemu rodzicowi nie przysługuje władza rodzicielska, został przez sąd opiekuńczy tej władzy pozbawiony bądź też władza ta została mu ograniczona lub uległa zawieszeniu,
- możliwość skorzystania z 36 miesięcy urlopu wychowawczego przez jednego opiekuna dziecka, w sytuacji gdy dziecko pozostaje wyłącznie pod jego opieką,
- zapewnienie normalnego toku pracy w zakładzie pracy.

Projektowane rozporządzenie zawiera w większości dotychczasowe rozwiązania dotyczące udzielania urlopu wychowawczego zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego (Dz. U. Nr 230, poz. 2291). Proponuje się jedynie pominięcie przepisu, zgodnie z którym pracodawca udziela urlopu wychowawczego po złożeniu przez pracownika wniosku o udzielenie takiego urlopu. Kodeks pracy stanowi bowiem, że urlopu wychowawczego udziela się na wniosek pracownika (art. 186 § 7 Kodeksu pracy w brzmieniu nadanym ustawą). Ponadto kolejność postępowania polegająca na tym, że wniosek pracownika o urlop wychowawczy poprzedza udzielenie tego urlopu, wynika z systemowej wykładni przepisów Kodeksu pracy dotyczących urlopu wychowawczego.

Nowe regulacje w projektowanym rozporządzeniu dotyczą natomiast kwestii:

- kontrolowania liczby wykorzystanych części urlopu wychowawczego, w celu umożliwienia każdemu z rodziców lub opiekunów dziecka skorzystania z nieprzenoszalnej części urlopu wychowawczego,
- wyszczególnienia dokumentów dołączanych do wniosku o urlop wychowawczy w sytuacji, gdy nie jest wymagane dołączanie pisemnego oświadczenia drugiego z rodziców lub opiekunów dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku,
- wymogów formalnych wniosku o urlop wychowawczy składanego przez rodzica lub opiekuna dziecka uprawnionego do wykorzystania pełnego wymiaru urlopu wychowawczego (36 miesięcy).

Szczegółowe regulacje zawarte w projekcie:

Projektowane rozporządzenie przewiduje termin na złożenie pisemnego wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego wynoszący 2 tygodnie przed planowanym rozpoczęciem takiego urlopu (§ 1 projektowanego rozporządzenia). Złożenie wniosku bez zachowania tego terminu upoważniałoby pracodawcę do udzielenia urlopu nie później niż z dniem upływu dwóch tygodni od dnia złożenia wniosku (§ 4 ust. 2 projektowanego rozporządzenia).

Projekt przewiduje także możliwość wycofania przez pracownika wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego nie później niż na 7 dni przed rozpoczęciem tego urlopu (§ 5 projektowanego rozporządzenia). Powyższe regulacje służą zapewnieniu normalnego toku pracy w zakładzie pracy.

Natomiast ze względu na konieczność zapewnienia możliwości skorzystania z nieprzenoszalnej części urlopu wychowawczego proponuje się, aby wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego, niezależnie od wskazania daty rozpoczęcia i zakończenia tego urlopu oraz okresu urlopu dotychczas wykorzystanego na dane dziecko, zawierał także informację, z ilu części urlopu na dane dziecko dotychczas skorzystano (§ 2 ust. 1 pkt 3 projektowanego rozporządzenia).

Ponadto projektowane rozporządzenie przewiduje obowiązek dołączania do wniosku o urlop wychowawczy pisemnego oświadczenia drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku. Oświadczenie takie nie jest wymagane, gdy drugi rodzic dziecka ma ograniczoną władzę rodzicielską albo został jej pozbawiony, drugi opiekun dziecka został zwolniony

z opieki albo została mu ona ograniczona, bądź też istnieją niedające się usunąć przeszkody do uzyskania od drugiego rodzica lub opiekuna oświadczenia o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku. Pracownik wnioskujący o urlop wychowawczy będzie obowiązany udokumentować te okoliczności, przedstawiając odpowiednie dokumenty, tj.:

- a) prawomocne orzeczenie sądu o ograniczeniu drugiemu rodzicowi władzy rodzicielskiej albo o pozbawieniu drugiego rodzica władzy rodzicielskiej – w przypadku, o którym mowa w § 2 ust. 3 pkt 1 projektowanego rozporządzenia;
- b) prawomocne orzeczenie sądu o ograniczeniu albo zwolnieniu z opieki drugiego opiekuna dziecka – w przypadku, o którym mowa w § 2 ust. 3 pkt 2 projektowanego rozporządzenia;
- c) dokumenty lub pisemne oświadczenie, potwierdzające, że zachodzą niedające się usunąć przeszkody do uzyskania pisemnego oświadczenia drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku – w przypadku, o którym mowa w § 2 ust. 3 pkt 3 projektowanego rozporządzenia (§ 2 ust. 2–4 projektowanego rozporządzenia).

Jeżeli natomiast pracownicy rodzice lub opiekunowie dziecka zamierzają korzystać wspólnie z urlopu wychowawczego przez dopuszczalny okres (maksymalnie 4 miesiące zgodnie z ustawą), to do wniosku o urlop wychowawczy należy dołączyć pisemne oświadczenie drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o okresie, w którym zamierza on korzystać z urlopu wychowawczego jednocześnie z drugim rodzicem lub opiekunem dziecka (§ 2 ust. 5 pkt 1 projektowanego rozporządzenia).

W sytuacji, gdy pracownik będzie korzystał z urlopu wychowawczego w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności – do wniosku o urlop wychowawczy będzie obowiązany dołączyć takie orzeczenie (§ 2 ust. 5 pkt 2 projektowanego rozporządzenia).

Projektowane rozporządzenie przewiduje również szczególne uregulowania dotyczące treści wniosku o urlop wychowawczy oraz dołączanych do takiego wniosku załączników w sytuacji, gdy dotyczy to pracownika uprawnionego do wykorzystania urlopu wychowawczego w pełnym wymiarze wynoszącym 36 miesięcy (bez konieczności przekazania nieprzenoszalnej części drugiemu rodzicowi lub opiekunowi dziecka), zgodnie z art. 186 § 9 zdanie pierwsze albo § 10 zdanie pierwsze Kodeksu pracy. Jeżeli taki rodzic lub opiekun dziecka zawnioskuje o udzielenie mu urlopu wychowawczego w pełnym wymiarze

(36 miesięcy) albo złoży wniosek o kolejną część urlopu wychowawczego w takim wymiarze, że wymiar urlopu, o który wnioskuje, łącznie z okresem urlopu wychowawczego już przez niego wykorzystanego na dane dziecko wyniesie łącznie 36 miesięcy – będzie obowiązany zawrzeć we wniosku oświadczenie, że spełnia okoliczności, o których mowa w art. 186 § 9 zdanie pierwsze albo § 10 zdanie pierwsze Kodeksu pracy.

Potwierdzeniem złożonego oświadczenia będą następujące dokumenty:

- a) akt zgonu drugiego rodzica dziecka – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 9 pkt 1 Kodeksu pracy;
- b) prawomocne orzeczenie sądu o ubezwłasnowolnieniu drugiego rodzica, dokument potwierdzający niepełnoletność drugiego rodzica, gdy rodzice dziecka nie są małżeństwem, albo prawomocne orzeczenie sądu o ustaleniu ojcostwa, w którym sąd nie przyznał ojcu władzy rodzicielskiej – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 9 pkt 2 Kodeksu pracy;
- c) prawomocne orzeczenie sądu o pozbawieniu drugiego rodzica władzy rodzicielskiej albo o jej ograniczeniu lub zawieszeniu – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 9 pkt 3 Kodeksu pracy;
- d) prawomocne orzeczenie sądu o przyznaniu opieki nad dzieckiem jednemu opiekunowi albo o zwolnieniu drugiego opiekuna z opieki – w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 10 zdanie pierwsze Kodeksu pracy (§ 3 projektowanego rozporządzenia).

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 października 2013 r. Z tą bowiem datą wchodzi w życie ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy, która wprowadza zmiany polegające przede wszystkim na uregulowaniu instytucji nieprzenoszalnej części urlopu wychowawczego.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej. Jego przepisy, w zakresie wykonawczym, służą bowiem realizacji obowiązku wprowadzenia do polskiego systemu prawa pracy rozwiązań prawnych wynikających z przepisów dyrektywy Rady

2010/18/UE z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie wdrożenia zmienionego porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP i ETUC oraz uchylającej dyrektywę 96/34/WE (Dz. Urz. UE L 68 z 18.3.2010, str. 13).

Projekt rozporządzenia – stosownie do przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) – został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z treścią § 11a ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.).

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałują projektowane regulacje

Projektowane rozporządzenie będzie miało wpływ na pracowników uprawnionych do urlopu wychowawczego.

Projektowane rozporządzenie będzie miało również wpływ na pracodawców zatrudniających pracowników będących rodzicami lub opiekunami dziecka w wieku do 5 lat (a w przypadku dziecka, którego stan zdrowia jest potwierdzony orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności – w wieku do 18 lat).

2. Konsultacje społeczne

Projektowane rozporządzenie było przedmiotem konsultacji społecznych w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.). Zostało ono skierowane do zaopiniowania przez następujące organizacje:

- 1) NSZZ „Solidarność”,
- 2) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
- 3) Forum Związków Zawodowych,
- 4) Związek Pracodawców Business Centre Club,
- 5) Konfederację „Lewiatan”,
- 6) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) Związek Rzemiosła Polskiego.

Partnerzy społeczni, w wyznaczonym terminie 21 dni, nie zgłosili uwag do projektowanego rozporządzenia.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność krajowej gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowane rozporządzenie nie będzie mieć wpływu na sytuację i rozwój regionalny.